МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психології і туризму

Кваліфікаційна робота
на тему:«БАРСЕЛОНА ЯК ТУРИСТИЧНА ДЕСТИНАЦІЯ ІСПАНІЇ»

Допущенодозахисту
«____»_____2022 року

Завідувач кафедри психології і туризму
_____ проф.Бондаренко О.Ф.
(підпис)

здобувача групи Т 01-18
факультету туризму, бізнесу і психології
освітньої програми Туристичне обслуговування
за спеціальністю 242 Туризм

Латюк Альони Петрівни

Науковий керівник:
кандидат історичних наук, доцент
Попович С.І.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

КИЇВ – 2022

ЗМІСТ стор.

ВСТУП 3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ…….. 6

1.1.Сутність ітипологія туристичних дестинацій…… 6

1.2. Ступінь наукового дослідження теми……. 11

РОЗДІЛ 2. БАРСЕЛОНА В СИСТЕМІ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ІСПАНІЇ……. 16

2.1. Формування туристичної дестинації Барселони.……. 16

2.2. Характеристика туристичних ресурсів столиці Каталонії... 24

2.3.Аналіз сучасного стану досліджуваної туристичної дестинації…….. …… 32

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАРСЕЛОНИ ЯК ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ…… 39

3.1. Проблеми розвитку туризму в Барселоні на сучасному етапі…….. 39

3.2.Стратегічні напрями розвитку столиці Каталонії як туристичної дестинації …… 43

ВИСНОВКИ…….. 49

РЕЗЮМЕ…… 51

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ……. 53

ДОДАТКИ……. 57

ВСТУП

Актуальність теми. Туристична індустрія достатньо різноманітна сфера людської діяльності й представляє широкий спектр продуктів і послуг.Значення міст для розвитку світового туризму неухильно підвищується. Саме в них світова статистка констатує зростання туристичних потоків, розширення їх географії та концентрації.Барселона - це найвідоміше місто Іспанії, найбільший промисловий та торговельний центр, столиця автономної області Каталонії - однойменної провінції, одна з найважливіших туристичних дестинацій Іспанії та Європи. Барселона приваблює туристів великою кількістю визначних пам'яток, найпопулярнішими з яких є Храм Святого Сімейства, Гора Монжуїк, Парк Гуеля, Музей сучасного мистецтва (MACBA), Готичний квартал, Монастир Монсеррат, Санта-Марія-дель-Мар, Будинок Міла, Будинок-музей Гауді, Музей Пікассо, Національний музей Каталонського мистецтва, Лабіринт Орта, Парк Цитаделі та ін.На сьогодні, в Барселоні зареєстровано близько 1800 готелів різної цінової категорії. Також, місто пропонує послугипонад 60 музеїв і галерей, основних культурних та історичних пам'яток налічується майже 50.

Однак, Барселона, хоча й достатньо розвинене у туристичному відношенні місто, але сьогодні також переживає не найліпші часи. Столиця Каталонії зазнала значних втрат і змін підчас пандемії та шукає нові шляхи розвитку власної туристичної індустрії.Саме ця обставина надзвичайно актуалізує тему дослідження, що її авторка обрала для своєї кваліфікаційної роботи.

Метою кваліфікаційної роботи є всебічне дослідження провідної іспанської туристичної дестинації Барселони.

Для реалізації зазначеної мети авторка ставить перед собою такі**завдання**:

- визначити теоретико-методологічні засади дослідження;
- розкрити сутність і типологію туристичних дестинацій;
- висвітлити ступінь наукового дослідження теми;
- дослідити процес формування туристичної дестинації Барселони;
- охарактеризувати туристичні ресурси столиці Каталонії;

- проаналізувати сучасний стан досліджуваної туристичної дестинації;
- визначити проблеми розвитку туризму в Барселоні на сучасному етапі;
- окреслити стратегічні напрями розвитку столиці Каталонії як туристичної дестинації.

Об'єктом дослідженнякваліфікаційної роботи є місто Барселона як туристична дестинація.

Предметом дослідження є процес становлення та розвитку Барселони як туристичної дестинації.

При виконанні кваліфікаційної роботи було використано такі **методи дослідження:**

- метод аналізу та синтезу;
- метод обробки статистичних даних;
- метод порівняння;
- метод класифікації.

Джерельна база.У процесі написання кваліфікаційної роботи авторкою опрацьовано понад 40 джерел. Передусім, варто назвати праці таких авторів якН.В. Корж, Д.І. Басюк, І.В. Смаль[17], що стали методологічною основою дослідження.

Аналіз сучасного стану туристичної дестинації Барселони висвітлено у працях Л.Фраго, Хуана Педро Аснара, Марка Мартінса[9].

Варто також відзначити й інші видання та публікації науковців, якими авторка послуговувалася у процесі написання кваліфікаційної роботи, це, зокрема, праці М.П. Мальської[19], Т.І.Ткаченко, Х.Гудвін [5] та ін.

Значний масив інформації для кваліфікаційного дослідження авторка віднайшла у всесвітній мережі Інтернет, зокрема, на офіційних сайтах місцевої влади, Муніципалітет Барселони, Лабораторія туризму, Обсерваторія туризму та ін. З метою формування інформаційної бази кваліфікаційної роботи також використовувалися статистичні збірники з питань розвитку туризму в Барселоні та Іспанії загалом, звіти Всесвітньої туристичної організації, картографічний матеріал тощо[25].

За темою дослідження підготовлені тези доповіді«Барселонав системі туристичного обслуговування Іспанії», опубліковані у Збірнику матеріалів міжнародноїнауково-практичної відеоконференції «AD ORBEM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ», м. Київ, 25 травня 2022 року.

Структурно кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і літератури, резюме та додатків. Обсяг кваліфікаційної роботи становить 59 сторінок. Робота містить 16 рисунків , 2 таблиці.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Сутність і типологія туристичних дестинації

Туристична дестинація є одним з ключових елементів у туристичній системі. Її можна охарактеризувати, як центр або території з усіма можливими зручностями, засобами обслуговування та послугами для забезпечення різноманітних потреб туристів. Іншими словами, туристична дестинація містить найважливіші та вирішальні елементи туризму, необхідні для туристів.

Проаналізувавши наукові роботи вітчизняних і зарубіжних науковців, можна дійти висновку, що не існує єдиної думки, щодо визначення терміну «туристична дестинація», тому варто почати з самого початку.Вперше цей термін у розумінні туристична дестинація було вжито в 1840 р., підчас організації екскурсії Томаса Кука до міста Лафборо, де було заплановано з'їзд Асоціації тверезників південних графств центральної Англії. Саме в цьому місті вперше зібралось понад п'ятсот організованих туристів. Поїздка мала шалений успіх, тому в результаті Томас Кук почав організовуватиподорожі та екскурсії на постійній основі [13, с.150].

У науковій літературі цей термін вперше вжив молодий бакалавр, бізнес-консультант Нейл Лейпер в 1979 р. На той момент він викладав у Сіднейському технологічному коледжі на факультеті туризму, школи бізнесу та управління. До кола його наукових інтересів входили методологічні проблеми теорії туризму та його роль на державному рівні, науковець видав статтю «The Framework of Tourism: Towards a Definition of Tourism, Tourist, and the Tourist Industry», де вперше використав цей термін, за яким туристична дестинація – це певна туристична територія, ділянка, що є привабливою для мандрівника та одночасно, в свою чергу, формує та задовольняє туристичний попит. Таким чином, туристична дестинація розуміється Лейпером не просто як географічний простір, який і є головною

метою подорожі та місцем тимчасового перебування, а це певна територія зі своїми певними перевагами, особливостями, що й приваблюють туристів. У результаті, запропонований Лейпером термін і став основою для визначення, щов подальшому буде використовуватись Всесвітньою туристичною організацією.

Всесвітня туристична організація - провідна міжнародна організація в туристичній сфері, надає своє визначення цього терміну, за яким туристичну дестинацію визначають, як територію привабливу для туристапід час здійснення своєї подорож на певний час. Туристична дестинація є центральним елементом під час формування та реалізації продукції. Разом з тим, дестинація – це простір, де турист проводить час, не менше ніж з однією ночівлею. Простір вміщує в собі туристичні продукти: послуги та атракції, туристичні ресурси[14].

Закон України «Про туризм» надає таке визначення: «туристична дестинація – це територія, що є місцем призначення туристичної подорожі, яка має визначені межі, обумовлені системою управління та комунікацій між учасниками, об'єднані туристичною інфраструктурою (виробничою, соціальною тощо) та передбачає можливість приєднання для формування більших територій» [31].

Керуючись Оксфордським словникомтермінів і понять, дестинація – це місце, куди в певний час направляються люди та речі. Тобто, туристична дестинація може бути визначена як будь-яка територія, в напрямку якої спрямовуються туристи з наміром відвідати те, що є їх основною метою[22].

Не кожна територія може називатись дестинацією для цього потрібно відповідати певним критеріям, а саме:

- добре розвинена транспортна доступність і наявність послуг для обслуговування туристів, а саме - місця харчування, розміщення, розваг. Усі послуги мають надаватись на високому рівні;

- пам’ятки історії, культури, релігії, природи, які є цікавими для туристів. Це є одним з головних чинників конкуренції між дестинаціями;
- наявність інформаційних систем задля просування продукту на туристичному ринку. Це можуть бути системи бронювання, комунікаційні тощо. Одним із найвідоміших є «Amadeus», «Galileo», «Worldspan», «Sabre».

Детальніше критерії до туристичних дестинацій сформулювала Глобальна Рада зі стійкості туризму (GSTC), з метою забезпечення загального розуміння сталого туризму. Критерії для дестинацій неофіційно відомі, як «GSTC-D»- це той мінімум, якого повинна прагнути будь-яка туристична дестинація. Загально їх поділили на чотири розділи, кожен з яких складається з двох чи трьох підрозділів[18]:

- Розділ A: стійке управління – складається з трьох розділів, в яких окреслено критерії до структури та межі управління, участь зацікавлених сторін, управління навантаженням і змінами;
- Розділ B: соціально-економічна стійкість – пояснюютьсякритерії до таких підпунктів, як забезпечення місцевих економічних вигід, соціальне благополуччя та його вплив;
- Розділ C: культурна стійкість – вміщує в собі підпункти про охорону культурної спадщини та про відвідуваність культурних об’єктів;
- Розділ D: екологічна стійкість – складається з трьох підрозділів, а саме збереження природної спадщини, управління ресурсами, утилізації відходів і викидів.

Також, було сформовано чіткий список критеріїв для туристичних дестинацій:

- основа сертифікації стійкості;
- основні керівні принципи для туристичних дестинацій, що прагнуть стати стійкішими;
- допомога споживачам виявити успішні стійкі туристичні дестинації;

- можуть служити спільним знаменником для засобів масової інформації для визнання стійкими та інформування громадськості про це;
- допомога при реалізації програм сертифікації та інших програм на рівні дестинацій у забезпеченні відповідності їх стандартів загальноприйнятим базовим показникам;
- приклад для державних і недержавних програм приватного сектора, як відправна точка для розробки вимог для розвитку сталого туризму;
- як базові керівні принципи для освітніх установ та організацій з професійної підготовки, таких як школи чи інститути туризму

На сьогодні, існує чимало підходів для визначення типів туристичних дестинацій за різними ознаками. Для прикладу, найповнішу класифікацію надала Т.І. Ткаченко:

Таблиця 1.1

Підходи до визначення типів туристистичних дестинацій за ознаками (за данними [38, с.75])

Ознака	Види (типи) дестинацій
1. За масштабами	Туристичний регіон, країна, адміністративно-територіальнаодиниця країни, туристичний об'єкт
2. За стадією життєвого циклу	Дестинація, що народжується, що розвивається, зростаюча,рецесійна, стагнаційна, відроджувальна (комунікативна);
3. За видами туризму	Екологічний, сільський, природний, зелений, пізнавальний,освітній, культурний, воєнний, інші
4. За метою подорожі	Комплексна, дозвілева, спортивна-оздоровча, лікувальна,рекреаційно-оздоровча, ділова (службова, бізнес),спеціалізована (релігійна, пізнавально-просвітницька тощо)

5. За ресурсною	Природна, штучна, змішана

Продовження до табл.1.1

6. За станом розвитку	Реальна, перспективна, планова, прогнозована
7. За ступенем навантаження	Слабко навантажена, оптимально навантажена, максимально навантажена, перевантажена
8. За рівнем агрегації	Мала, велика
9. За ступенем агломерації	Проста, складна
10. За категорією споживачів	Молодіжна, сімейна, універсальна

Окрім того, існує ієрархічна типологія, що має умовний характер і формується залежно від розмірів простору, де перебуває турист протягом одного туру: континент, міжнародний регіон, країна, туристичний регіон, туристичний центр чи місцевість та атракційний пункт. Атракційний пункт – основна ланка в цій типології, визначається як географічна одиниця, що має чітко визначені межі, відвідується та використовується споживачами протягом певного періоду часу. Вони бувають різних типів: природні, архітектурні, культурні, спортивні, торгові, транспортно-вузлові, розважальні, подієві тощо. Основними двома чинниками для формування атракційного пункту є економіко-географічне положення та регіональні особливості природно-рекреаційного потенціалу[38, с.83].

За місцем призначення виділяють первинні та вторинні дестинації. Первинна дестинація – це безпосередньо місце, що викликає інтерес куди цілеспрямовано прямує турист на певний проміжок часу.

Вторинна дестинація – це місце необхідної зупинки на шляху до первинної дестинації, що заробляє на транзитних послугах, а саме вокзалах, аеропортах, готелях, послугах харчування. Вторинна дестинація не є достатньо комплексною, тому не може самостійно приваблювати туристів, як правило це маленьке містечко, або місто з обмеженими туристичними атракціями, огляд яких займе не більше 10 днів, проте в якості додаткового продукту вторинні дестинації досить конкурентноспроможні.

З вище зазначеного випливає, що термін «туристична дестинація» має велику кількість трактувань і типологій за якими їх можна виділити, але все ж таки у них усіх є спільні риси.

1.2.Ступінь наукового дослідження теми

Значення міст для розвитку світового туризму неухильно підвищуються.Барселона слугує яскравим прикладом правильної політики щодо розвитку туристичної індустрії, тому численні автори використовували саме столицю Каталоніїяк основу для своїх наукових пошуків.

У працях Рауля Субта Мораіса, Марії Прат Поргави,Франческа Соланелласа, Андреа Кампса, викладено матеріал щодо формування Барселони, як туристичної дистинації.Автори чітко виділили події, що мали вирішальний вплив на становлення міста як туристичної дестинації. Ключовими подіями визначили: Всесвітні виставки у 1888 та 1929 рр. та Олімпійські ігри в 1992 р. Разом з тим, проаналізували вплив туристичних організацій CAFT та SAFта правильну політику місцевої влади, яку завжди було спрямовано на розвиток туристичної індустрії [8, с.15].

Аналізом культурного туризму в межах міста, займались такі науковці, як Хуан Франсеск Фондевіла Гаскон, Моніка Муньос Гонсалес, Гаспар

Бербель. У працях цих авторів увага надавалась ролі культурного туризму, аналізу туристичного потоку та культурним пам'яткам, що користуються найбільшою популярністю серед туристів.Методологія, що використовується, є кількісною й заснована на опитуваннях, проведених у туристичних установах, таких як туристичні інформаційні бюро, готелі та безпосередньо серед туристів. У результаті роботи, було доведено: рівеньінформування про культурний туризм у Барселоні високий; інформування здійснюється різними мовами; представники готелів по різному сприяють збільшенню зацікавленості серед туристів в історичній та культурній спадщини міста[6, с.17].

Значнакількість статистичних даних надається інформаційною платформою «L'Observatori del Turisme a Barcelona»,«Diputació de Barcelona», «Statista» тощо. Ці платформи є осередками статистичної інформації про туризм, знання та інформацію про ринок у місті Барселона та іншій частині регіону столиці Каталонії. До її складу входять міська рада Барселони, провінційна рада Барселони, торгова палата Барселони та туристичний консорціум Барселони. На їх офіційних сайтах можна знайти інформацію щодо туристичної діяльності в Барселоні та профілю туриста, а саме його вподобань, національного чи вікового складу тощо. Інформація надається щомісяця та підсумовується вкінці року [30].

Певний вплив на вирішення проблем овертуризму в Барселоні та ставлення місцевого населення до туристів надали такі автори, як Треб Аллен, Альберто Граціано, Росіо Мадера,Саймон Фукс.В їх працях можна знайти розгорнутий аналіз економічного впливу туризму на Барселону, доведення важливості навіть одноденних туристів тощо. Також, можна знайти оцінку користі туризму для місцевих жителів, за якою мешканці центральної частини міста зазнають найбільших змін цін, але отримують значний прибуток, тоді як периферійні райони зазнають нижчих, але значних змін цін немає та їх доходи помірні [5, с.7].

Вплив туризму на місцевих жителів досліджували такі вчені, як Хоакін Мурільо, Естер Вайа, Хав’єр Романі та Жорді Суріях. Автори у своїй роботі представили багатовимірну методологію, що визначає кількісні показники впливу туризму на економіку міст. Більше того, в праці доведено, що туризм впливає на багато секторів, як прямо, так і опосередковано.Тому важливо враховувати вплив міського туризму у галузях, що традиційно визначаються як «пов’язані з туризмом», а також йоговплив на інші сектори шляхом його міжгалузевих зв'язків.

У працях таких вчених, як Р. Мендес, Д. Харви, Т.Барата-Салгейро, Л. Фраго, розглядається вплив пандемії на туристичну індустрію в межах міста. В їх роботах можна знайти інформацію про стан туристичної індустрії до та після пандемії. Разом з тим, Л.Фраго приділив особливу увагу роздрібній торгівлі у Барселоні.Пандемія принесла серйозні перетворення, які мотивовані колапсом споживчої мобільності у різних масштабах. У праці автора проаналізовано вплив колапсу глобальних туристичних потоків на комерційну структуру центру Барселони, міста, що було глобальним еталоном надмірного туризму та туристофобії. У статті показано, як кінець глобального туризму призвів до серйозного комерційного спустошення. Закінчення інтеграції центру міста у глобальні споживчі потоки має значення для теорії міст. Це означає зменшення масштабу центру міста та сумнів у традиційній динаміці центру та периферії. Було показано, що туристична спеціалізація торгівлі дуже впливає на ринок нерухомості і робить його особливо вразливим. Однак туристичну спеціалізацію комерційної діяльності як стратегії сталості також було представлено[2, с. 12].

Детально проаналізували вплив круїзного туризму на розвиток столиці Каталонії такі автори, як Антоніо Паоло Руссо, Естер Вайя, Джемма Кановеш, Луїс А. Гарай. Саме в роботах цих авторів, можна знайти методологію та основні показники місцевого та регіонального економічного впливу круїзної діяльності. У статтях авторів розглядається поєднання відповідної співпраці між державними та приватними установами,

відповідних рекламних консорціумів у сфері туризму Барселони та поточних інвестицій, здійснених останніми роками для покращення міської інфраструктури та інфраструктури круїзних портів. Більше того, праці побудовано на основі опитування місцевих жителів. Дослідження показує як жителі також повідомляли про позитивний вплив круїзних лайнерів та їх пасажирів, що дуже важливо для розробки стратегічного напряму розвитку круїзного туризму, що уже реалізується в Барселоні[8, с.25].

Окрім того, інформація щодо проблематики формування смарт-дестинацій на прикладі Барселони досліджувалась сучасними вченими Д. І. Басюк, Х. А. Іварс-Байдал, М. А. Селдран Бернабеу, Х. Н. Мазон, А. Ф. Перлес-Івар, Л.Р. Судзуки. В їх роботах можна проаналізувати складові смарт-дестинації та чіткий аналіз Барселони за всіма критеріями. У статті доведено, що створення розумних туристичних дестинацій є необхідністю та базується на філософіїсталого розвитку туризму, застосування сучасних інтегрованих інформаційних технологій таефективне застосування промислового, транспортного, енергетичного, екологічного менеджменту [17, с.154].

У працях Гарольда Гудвіна, Магди Марії, Артуро А. Паредес-Родрігес, Марко Мартінса можна знайти інформації, щодо політики місцевої влади, стан туристичної індустрії Барселони та стратегічні плани та проблеми з якими зіштовхнулось місто. Разом з тим, чітко проаналізовано причини туризмофобії та заходи які проводить місцева влада, щоб вирішити цю проблему. Більше того, у своїй роботі Марко Мартінс проаналізував надмірне зростання кількості відвідувань туристичних пам’яток, таких як Храм Святого Сімейства. Також, надавав характеристику стратегічного туристичного плану спрямованого на уникнення туризмофобії тощо [7, с.303].

Останніми роками увагу вивченню готельної індустрії в столиці Каталонії надавали Альба Рокафорт, Хуан Педро Аснар, Хосеп Марія Сайерас, Марілус Мате-Санчес-Валь. В їх роботах наведено характеристику

проблем з якими зіткнулась сфера гостинності у наші дні. Більше того, надано чітку характеристику нових ресурсів для пошуку житла, таких як Airbnb, Homeaway та Niumba, що мають суттєвий вплив на сектор, змінюють існуючі умови та ринок для традиційної індустрії гостинності.Вплив онлайн-сервісу Airbnb на готельну індустрію обговорювалося на різних академічних форумах, але не було чіткої відповіді на питання, чи є його вплив на готельну індустріюнегативним, тому це питання стало основою для роботи Марілус Мате-Санчес-Валь. Авторка проаналізувала негативний вплив на прикладі Барселони. Зокрема, використовуючи характеристикуоб'яв Airbnby період з 2015 до 2018 року. Результатом роботи стало підтвердження того, що все ж таки онлайн-сервіс має негативний вплив на готельну індустрію міста.

Багато авторів досліджували Барселону, але приділяли увагу лише певній тематиці, наприклад, економіці або певному виду туризму. Майже немає праць, що комплексно аналізують досліджувану територію з туристичної точки зору.

РОЗДІЛ 2
БАРСЕЛОНА В СИСТЕМІ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ІСПАНІЇ

2.1.Формування туристичної дестинації Барселони

Кожне місто має свою історію, що формується протягом багатьох століть.Барселона – це найвідоміше місто Іспанії, найбільший промисловий та торговий центр, столиця автономної області Каталонії – однойменної провінції, одна з найважливіших туристичних дестинацій Іспанії та Європи.

З середини XIX ст. Барселона пережила значні міські зміни, які перетворили столицю Каталоніїна одне із зразкових міст у південній Європі та Середземномор'ї. Для прикладу варто зазначити: план розширення Серда; анексію сусідніх популяцій; демографічне зростання; промисловий бум; святкування Всесвітньої виставки 1888 р. тощо.

Першою значною подією для розвитку Барселони, як туристичної дестинації стало проведення Всесвітньо виставки у 1888 р. У ті часи Барселона вважалась економічним та промисловим центром, другим за значимістю містом Іспанії. Ідея про проведення виставки саме в Барселоні виникла у підприємця Еудженіо Серано, а за її реалізацію взявся мер міста Франциск Ріус-і-Таулет. Завдяки проведенню Всесвітньої виставки у місті завершилися довгобуди та розпочалося зведення нових об'єктів інфраструктури, що покращило життя громадян і сформувало вигляд сучасного міста[11, с.124].

У процесі підготовки до виставки 1888 р.було реалізовано такі проекти(додаток Б , рис. Б.1):

- відкрито парк Цитаделі, який після закінчення заходу став найбільшим у місті;
- облицьовані стіни будинків на набережній, прокладено новий проспект Колумба між парком Цитаделі та Рамбла;

- у порту за рекордні терміни (53 дні) збудовано 4-поверховий розкішний готель «Gran Hotel Internacional» на 2000 місць за проектом Люїса Доменека-і-Монтанера. Після виставки готель знесли;
- вибудовано Палац образотворчих мистецтв «Palau de Belles Arts», де сьогодні засідає міський суд. Тут відбулося офіційне відкриття Всесвітньої виставки у присутності членів королівської родини. До 1942 р.саме тут проводилися мистецькі виставки, концерти та культурні заходи;
- на перехресті Рамбли та проспекту Колумба 1 червня 1888 р. відбулося урочисте відкриття пам'ятника Колумбу. Його було встановлено на тому місці, де висадився Колумб після повернення до Європи зі свого першого плавання до Америки;
- сусідній житловий район La Ribera змінився;
- критий ринок «Mercat del Born» відкрився у 1884-1886 рр.;
- засновано судноплавні круїзи по гавані на туристичних човнах «Las Golondrinas»;
- поруч із виставковим центром біля стику Рамбли, проспекту Колумба та площі Святого Якова проведено перше вуличне електричне освітлення, яким також підсвітили «чарівний фонтан».

Разом з тим, брало участь у Всесвітній Виставці 20 країн, а загальна чисельність відвідувачів склала 224 тис. осіб. Основною виставочною локацією був парк Цитаделі, тому саме тут в столітню річницю з моменту проведення виставки розмістили скульптуру «Присвята Всесвітній Виставці 1888 року», художником і скульптором якої став Антоні Клаве. Скульптура являє собою масивні бетонні основи, на яких в оточенні води ми бачимо величезні зубчасті колеса безумовно промислового походження, і алюмінієву панель, прикрашену в техніці колажу абстрактними елементами різної форми. Панель закріплено на підставі, що обертається і остаточно уподібнює її вітрила [9, с.4].

На початку XX ст. туризм став однією з основних стратегій та цілей нового капіталістичного суспільства. Створення нових міжнародних відносин, залучення капіталу та комерційних обмінів, а також реструктуризація міст і створення престижного міського бренду швидко стали причинами та наслідками просування туризму. У Барселоні туризмом керувала муніципальна рада, спочатку комісія із залучення іноземців і туристів CAFT, а потім SAF.

Офіційно становлення столиці Каталонії, як туристичної дестинації почалось у березні 1906 р., що перетворило Барселону на одне з перших іспанських міст, що публічно організувало просування туризму. CAFT – перша громадська організація, що займалась просуванням міста, складалася з невеликої групи міських радників, які хоч і користувалися підтримкою мера Доменіка Санлехи, насправді не мали значного впливу та достатню кількість ресурсів для суттєвих змін. Організація проіснувала до 1909 р., за цей період створили перший туристичний офіс, розташований на площі Сан-Жаум; визначили основні гасла для створення іміджу та брендингу: «Барселона, місто зими» та «Барселона, перлина Середземномор'я»; донесли до влади важливість і роль туризму у розвитку міста. У CAFT розуміли, що привабливий образ дестинації здатний не лише залучити іноземців, а й створити нову історію міста та вплинути на вигляд самого міста. Щодо цього, імідж виступав як елемент влади, як ідеологічний інструмент на службі в еліти, яка прагне створити нову міську модель[9, с.5].

SAF - приватно-державна коаліція, що діяла майже три десятиліття (1908-1936 рр.), продовжили та активізували розпочаті дії CAFT. Наслідуючи ідеологію, яка була фундаментальною для CATF, SAF визначив туризм як колективне благо, позитивну енергію для творчості Барселони, тому просування туризму є головною метою. 1908 р. Гонсал Арнус, відомий дворянин з вищої каталонської буржуазії, який співпрацювавз організацією, видав журнал «Барселона космополіта», де передбачив, що індустрія туризму стане важливим елементом конкурентоспроможності держав, враховуючи що

це сприяє збільшення економічного та культурного капіталу. SAF підхопили цей дискурс і розгорнули інтенсивну просвітницьку кампанію, в якій виступили за туризм та його атрибути, щоб підвищити обізнаність громадян та установ, щоб вони поважали, заохочували та захищали його. Немає сумнівів у тому, що SAF сприяв створенню нової категорії туризму, де враховуються національні цінності та сприяв узаконенню туризму на державному рівні.

Другою значимою подією в історії розвитку Барселони, як туристичної дестинації стало проведення другої Всесвітньої виставки у 1929 р. Ідея нової виставки почала продукуватись, ще у 1903 р., архітектором Хосепом Пуіг і Кадафальчем, як спосіб реалізації нового плану зв'язків, розробленого Леоном Джасселі.Виставковий ареал було поділено на три частини. У нижньому розташовувалися палац транспорту, будівлі електро- та текстильної промисловості, іспанський благодійний павільйон і протипожежна станція. Трохи вище схилом гори розташовувалися національні павільйони, включаючи побудований Л. Міс ван дер Роє павільйон Німеччини, палац сучасного мистецтва, королівський павільйон і національний палац «Palau Nacional»[12, с. 378].

Розвиток Барселони в туристичному контексті було пригальмовано на певний час громадянською війною в Іспанії, але через пару десятиліть почав відновлюватись. На початку 1980-х рр. почалась підготовка до Олімпійських ігор 1992 р.Заявки на проведення Олімпіади 1992 подавало кілька міст: Брісбен, Белград, Амстердам, Париж, Барселона, Бірмінгем. Однозначним фаворитом була столиця Каталонії, яскравим підтвердженням чого було голосування, де бали Барселони були вдвічі більші ніж у головного конкурента – Парижу. 17 жовтня 1986 р. було обрано столицею Олімпійських ігор 1992 року Барселону, батьківщину Хуана Антоніо Самаранча, президента Міжнародного олімпійського комітету.

Олімпіада, поза всяким сумнівом, зіграла вирішальну роль у розвитку Барселони, перетворивши її з відносно провінційного портового міста на

один з найбільших туристичних центрів Європи. Насамперед, відбулася зміна та широкий розвиток інфраструктури Барселони та її околиць. Було практично заново побудовано аеропорт, що розташувався на південному заході, за 12 км від центру міста. Свою другу назву, аеропорт El Prat отримав від міста, що знаходиться по сусідству – El Prat de Llobregat. Сьогодні аеропорт Барселони офіційно є найбільшим аеропортом Каталонії з щорічним пасажиропотоком понад 30 млн[9, с.7].

Для організації наймасштабнішого спортивного заходу було залучено величезні інвестиції, що призвели до наступних змін: після знесення промислових будівель на набережній було побудовано більше 3-х км пляжної лінії, з сучасної пристані для яхт. До проведення Олімпіади було побудовано Port Olimpic з хмарочосами MAPFRE та Arts Hotel та найпопулярнішою серед туристів набережною Barceloneta, де колись були бідні квартали для жебраків ібезхатченків. Пляжі Барселони по праву можуть вважатися одним з найпопулярніших місць відвідування туристів, як і місцевих жителів, які до проведення ігор не могли й уявити, що в їхньому місті будуть пляжі (додаток Б , рис. Б.2).

Більше того, за часів Олімпіади кількість нових доріг склала 15% порівняно з періодом до 1986 р., коли розпочалася трансформація міста. На 17% було збільшено будівництво нових систем стічних вод, а кількість зелених зон і пляжів – на 78%. По всій країні почалося активне будівництво нових спортивних об'єктів для підтримки спорту в Іспанії. Урезультаті, на сьогодні спортивна індустрія приносить країні великі гроші.За даними департаменту статистики Барселони, у 1991 р.у місті було 1121 клубів, а у 1998 р. – 1027 [9, с.6].

Особливо варто зупинитися на значенні Олімпійських ігор у подоланні обмежень і формуванні сучасної туристичної інфраструктури Барселони. Під час підготовки до Олімпійських ігор, зокрема, було затверджено міський план розвитку готельного господарства, відповідно до якого виділялися значні ділянки землі під будівництво готелів. У результаті вжитих заходів

значно зросла кількість і різноманітність засобів розміщення туристів. Почався процес інтернаціоналізації готельного бізнесу. Крім того, розширилася мережа підприємств роздрібної торгівлі, точок харчування, об'єктів дозвілля та розваг, що охопили усі райони міста.

Нарощування культурно-історичного потенціалу, розшивання «вузьких місць» у міській інфраструктурі з туристичної точки зорубуло необхідною, але недостатньою умовою стрімкого зростання туристичної привабливості Барселони. Найбільш значущі зміни, що визначили наступний перебіг подій,відбулися в менеджменті та маркетингу туризму у Барселоні. Пошук нової моделі управління було продиктовано низькою економічною кон'юнктурою, тим, що після закінчення Олімпійських ігор економіка Барселони увійшла у рецесію. Поодинокі заходи, що вживалися, не давали результату, була потрібна комплексна антикризова програма. У 1993 р. було прийнято стратегічний план розвитку туризму, реалізація якого призвела до трансформації всієї моделі просування туризму у місті. Його було націлено на залучення нових і різних туристичних потоків у Барселону, їх консолідацію, а також підвищення ефективності використання постолімпійської спадщини. Для досягнення поставленої мети та виходу на нові туристичні ринки вимагалося посилити маркетингову діяльність. З цим завданням блискуче впорався новостворений спеціалізований міський маркетинговий центр «Туризм у Барселоні» (Turisme de Barcelona). Він замінив муніципальну Раду з туризму, що понад десять років відповідав за розвиток туризму у місті. Маркетинговий центр та його діяльність становлять інтерес з різних точок зору, насамперед організаційно-правової та фінансової. Його створювали на засадах державно-приватного партнерства як консорціум державних установ і приватних структур, завдяки чому у процес розвитку міського туризму було залучено широке коло зацікавлених сторін. Його засновниками виступили міська рада та Торгова палата Барселони [24].

Вперше на Піренейському півострові було апробовано нову модель управління туристичною дестинацією, засновану на об'єднанні ресурсів

державного та приватного секторів. Цю модель було реалізовано на принципах самофінансування. Понад 90% бюджету консорціуму формується за допомогою власних коштів. Це унікальний приклад у міжнародній практиці. Основний прибуток консорціум отримує як оператор знакового міського турпродукту – екскурсійного маршруту Барселоною автобусами «City Sightseeing».

Окрім ділового (конгресно-виставкового) та культурно-пізнавального сегментів, після успішного проведення Олімпійських ігор з'явилася нова перспективна цільова аудиторія – спортивна (учасники змагань і вболівальники), та весь фокус змістився на підтримку уваги до Барселони, як організатора великих спортивних змагань. Робота консорціуму одразу з декількома ринковими сегментами забезпечувала цілорічний туристичний попит і сприяла диверсифікації туристичноїпропозиції Барселони.

Просуваючи туризм у Барселоні, консорціум відмовився від великих міжнародних рекламних кампаній, спрямованих безпосередньо на кінцевихспоживачів [24].

Таким чином, модель розвитку туризму в Барселоні ґрунтувалася на:

- державно-приватному партнерстві;
- просуванні туризму у Барселоні;
- маркетингу туристичних продуктів;
- створенні та просуванні оригінального туристичного продукту;
- сегментуванні споживчих ринків і виході на цільові аудиторії через професійні посередники.

Крім вищезгаданого, модель туристичної Барселони всіляко спиралася на інституційний та галузевий консенсус. Завдяки цій моделі Барселона змогла завоювати конкурентні переваги та перетворитися на одну з провідних міських туристичних дестинацій світу.

Отже, вже до кінця 1990-х рр. Барселона перетворилася на космополітний курорт на Середземному морі, ставши одним з найвідвідуваніших міст Європи, поступаючись лише Парижу, Лондону та

Риму. Перетворення міста було колосальним. Так, наприклад, на місці порту, що є однією з найстаріших частин міста, з більш ніж двохтисячолітньою історією, не було ні торгового центру, ні величезної офісної будівлі, ні розвідних мостів. Місце здавалося зовсім непоказовим і пустельним. Нині ж порт має інфраструктуру для відпочинку, комерції, круїзних суден, він став одним з важливих туристичних об'єктів, з сучасним сервісом і зручностями. У реставраційних роботах та у зведенні новобудов було задіяно провідних світових архітекторів. Результатом цієї «будівлі століття» у 1999 р. стало безпрецедентне нагородження міста медаллю Королівської асоціації британських архітекторів. Вперше, за півтора вікову історію існування асоціації таку цінну нагороду було вручено не окремому архітектору, а всьому місту в цілому [11, с. 456].

Олімпійські ігри в Барселоні відвідало безліч людей, а всі перераховані вище позитивні наслідки Олімпійських ігор 1992 р. дали величезний поштовх для розвитку подієвого та спортивного туризму у місті. Власне, подієвий туризм Барселони було сформовано саме завдяки Олімпіаді. У 1990 р. Барселону відвідало 1,7 млн туристів, через десять років ці показники збільшилися майже втричі і стали складати 3, 14 млн на рік. До 2007 р. чисельність туристів у Барселоні зросла до 7 млн на рік. У 2016 р. турпотік зріс до 17,5 млн. Влада міста та місцеві жителі навіть стурбовані сформованою ситуацією, що призвело до запровадження мораторію на відкриття нових готелів, а також запроваджено заборону на видачу дозволів на здавання житла туристам, встановлені ліміти відвідуваності парків, у вихідні не пускають на ринок групи туристів понад 15 осіб.

Отже, Барселона – недарма одне з найпопулярніших міст серед туристів, адже протягом багатьох років проводили правильну політику, що було зосереджено на розвитку туристичної індустрії. За весь цей період проводився аналіз туристичного ринку та було виявлено найприбутковіші напрями в туристичній індустрії.

2.2 Характеристика туристичних ресурсів столиці Каталонії

На північному сході Іспанії розмістився найбільший мегаполіс на березі Середземного моря– Барселона. Населення міста налічує більше ніж півтора мільйона,і варто зазначити, що це другий за величиною показник у країні. З південної сторони столицю Каталонії захищає гірський ланцюг Кольсерола. Барселона має типовий середземноморський клімат – теплий та з незначними опадами взимку, а влітку – жаркий та вологий. Навіть у найхолодніші місяці температура не опускається нижче +10 ℃. Липень і серпень найспекотнішімісяці, середня температура +25℃ – +30℃.

Як і в кожному великому мегаполісі, в Барселоні представлено всі можливі види громадського транспорту, а саме: метро, трамваї, автобуси, залізничний та морський транспорт, канатні дороги та фунікулери, великий таксопарк та авіасполучення (додаток А , рис. А.2). Однак, у Барселоні немає Uber, пропонується муніципальне чорно-жовте таксі або приватний аналог Cabify. Приміське сполучення забезпечується поїздами Renfe. Барселонський метрополітен налічує 11 ліній на яких функціонує 187 станцій. Окрім того, наявні 6 трамвайних маршрутів і розгалужена автобусна мережа. Але не меншою популярністю користується такий вид транспорту, як велосипед. Протяжність велосипедних доріжок у місті сягає 250 км, на яких можна зустріти червоні велосипеди, що є муніципальними. Річний абонемент коштує 60 євро [39]. Це вказує на те, що місцеве населення турбується про навколишнє середовище та стан забрудненості міста.

Округ Барселона поділено на зони – всього їх 6. Вартість потяга залежить від зони – чим більша дистанція від міста, тим дорожче. Барселона та найближчі міста відносяться до першої зони. Разова поїздка буде коштувати приблизно 3 євро, є можливість придбати проїзний. Барселона має досить розвинене залізничне сполучення з Мадридом, Марселем і такими європейськими містами як Цюрих, Мілан, Ніцца, Париж та ін. Автобусне сполучення не менш розвинено, не виникне проблеми добратися до будь-

якого іспанського чи європейського міста, такого як Амстердам, Брюссель, Лондон, Кельн та ін. Використовуючи морські види транспорту, можна дістатися Генуї, Риму, Сардинії, Алжиру та ін.

Фактично, у самій Барселоні лише один аеропорт – Ель-Прат. У той же час, на відстані приблизно 120 км від Барселони знаходяться ще два аеропорти – Жирона та Реус з яких можна дістатися до Барселони.Привабливість аеропортів Реуса та Жирони обумовленотим, що саме з нихздійснюють рейси бюджетні авіакомпанії, що пропонують квитки за низькими цінами.Але все ж таки, аеропорт Ель-Прат залишається найбільш завантаженим і популярним серед туристів.Він приймає понад 30 млн пасажирів у рік.В аеропорту є два термінали: Термінал 1 (скорочено T1) та Термінал 2, що складається з трьох окремих будівель, названих T2A, T2B та T2C [39].

Окрім того, в Барселоні більше ніж 50 вищих навчальних закладів, що пропонують широкий спектр програм. Система освіти за спеціальністю туризм в Іспанії відрізняється великою різноманітністю напрямів, що, у свою чергу, мають велику програму й обсяг навчальних курсів.Також, у місті функціонує багато бізнес-шкіл, серед яких добре знані IESE і ESADE.

Станом на сьогодні, в Барселоні зареєстровано близько 1800 готелів різної цінової категорії. Також, місто пропонує послуги понад 60 музеїв і галерей, основних культурних та історичних пам’яток, яких налічується близько 50. За офіційними даними, на території міста розміщено приблизно п’ять тисяч барів. Разом з тим, пропонується 8 міських пляжів. Найстаріший та найпопулярніший серед туристів та міського населення – Барселонетта. Також, популярністю користуються: Бадалоне, Сітжесе та Кастельдефельсе.

Місто поділяється на райони(додаток А , рис. А.1):

- *Ciutat Vella* – в перекладі з каталонського «старе місто», один із найстаріших районів Барселони, саме тут зосереджено велику кількість історичних і культурних пам’яток, музеїв тощо. Район поділяється на 4 квартали: Готичний, Борн, Раваль і Барселонета. У районі знаходиться

головна туристична пішохідна вулиця – Бульвар ла Рамбла, готичний собор, мальовничий парк Цитаделі тощо;

- *Eixample* – найбільший район міста, створений після знесення стін Старого міста в середині XIX ст. Саме у цьому районі знаходяться шедеври Антоніо Гауді – Саграда Фамілія, Ла Педрера та Дім Бальо;
- *Sants-Montjuic* – в перекладі з іспанського «Єврейська гора». Район досить популярний серед туристів завдяки своєму розміщенні на горі Монжуїк. Тут розміщенj такі туристичні локації: музей Національного Мистецтва Каталонії, Співучі фонтани, сади Монжуїка тощо;
- *LesCorts* – важливий фінансовий та діловий район міста. Саме тут знаходиться стадіон знаменитого футбольного клубу «Барселона»;
- *Sarria-SantGervasi* – вважається дорогим районом міста з найбільшим показником доходу на душу населення. Популярні туристичні локації: Музей науки CosmoCaixa, Храм Святого Серця на горі Тібідабо, парк розваг Тібідабо, вежа Бельєсгуард тощо;
- *Gracia* – район, де проживає богема – артисти, художники, молоді дизайнери та ін. Саме тут Гауді спорудив свою першу будівлю – будинок Вісенс, а пізніше всіма добре знаний Парк Гуель;
- *Horta-Guinardo* – найменш популярний з туристичної точки зору район, розміщений у підніжжя гори Кольсерола. Досить великий район, що охоплює 8 кварталів. Тут можна відвідати: Площу Ібіца, Парк-лабіринт Орта тощо;
- *NouBarris* – в перекладі з іспанської «дев'ятий район», погано розвинений район, місце проживання іммігрантів, тому не популярний серед туристів;
- *SantAndreu* – тихий спальний район Барселони, популярний серед пенсіонерів, має розвинену транспортну розв'язку, але малу кількість туристичних пам'яток;
- *SantMarti* – найгустозаселеніший район Барселони, вміщує в собі 10 кварталів. Однією з найстаріших пам'яток є Церква Сан Марті. Окрім

того, тут розміщені такі популярні туристичні локації як Вежа Агбар, Музей дизайну, Рамбла Прім тощо.

Барселона пропонує широкий вибір готелів. У місті існує велика кількість видів житла, які можна поділити за рівнем цін, наданні послуг, розташування тощо. Станом на 2020 р. у місті налічувалось 12404 готельних номерів. У країні немає стандартизованої класифікації готелів, проте використовується система зірок. Характерною особливістю готельної індустрії Барселони та Іспанії в цілому є те, що в країні мало 5-ти зіркових закладів розміщення. Вони є досить дорогими, тому перевагу надають 4-зірковим і 3-зірковим.Загалом на території Барселони та і всієї країни в цілому, можна виділити деякі альтернативні засоби розміщення притаманні саме для цієї території [39]:

- Хостел (Hostal) – міні-готель, з мінімальною кількістю послуг, досить популярний серед молоді.
- Пансіон (Pension) – домашній готель, частіше всього звичайний будинок, який перепрофілювали на готель, саме тому ванна кімната одна на декілька кімнат. Як правило, на 10-20 номерів.
- Апарта-готель (Aparta-hotel) – поєднує в собі характеристики готелю та апартаментів. Це готель, де представлено окремі номери з власною кухнею. Має рецепцію як звичайний готель.
- Апартаменти (Apartamentos) – цілком повноцінні квартири для здачі в оренду туристам.
- Каса рурал (Casa Rural) – у перекладі «сільський будинок». Готель домашнього типу, оформлений в іспанському стилі, головною особливістю є розміщення в невеликому місті неподалік Барселони або в мальовничій природній місцевості.
- Кемпінг (Camping) – табір з місцями для наметів та невеликими хатинками (cabaña).
- Альберге (Albergue) – готелі чи невеликі хатинки, створені для аматорів пішого туризму та прочанства.

- Монастир (Monasterio) – за символічну суму, туристи мають змогу переночувати у діючому монастирі. Єдиною умовою є те, що варто домовитись про проживання заздалегідь та потрібно дотримуватись всіх місцевих канонів під час перебування.
- Парадор (Parador) – готель, створений в колишньому замку чи палаці. За рівнем комфорту відповідають 3-4 зірковим готелям. Більшість з них мають категорію готель-пам'ятник історії.

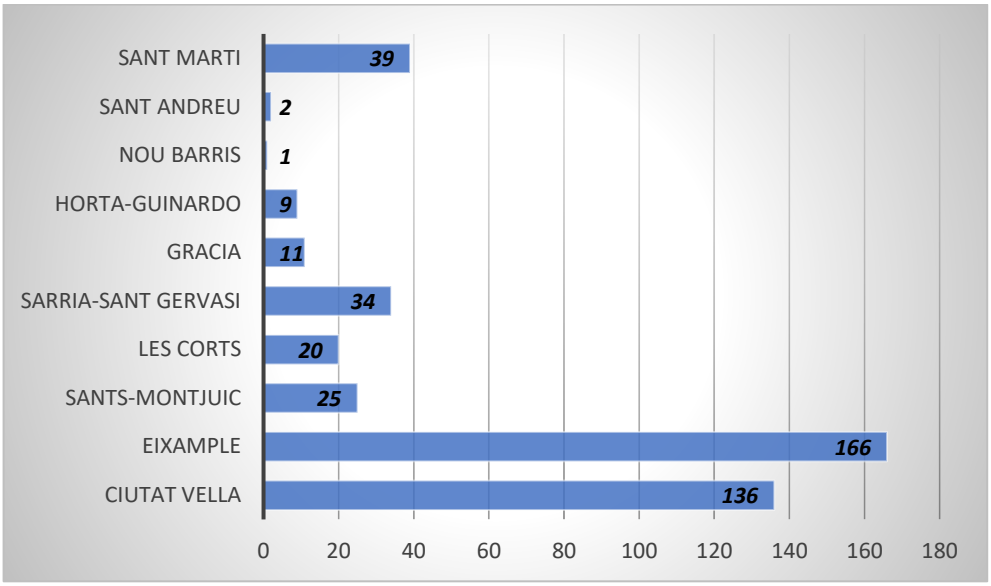

Рис.2.1 Кількість готелів Барселони за районами (побудовано за даними [35])

Також, варто приділити увагу гастрономічному туризму, адже на території міста представлено велику кількість закладів харчування. Крім того, каталонська столиця є батьківщиною деяких з найтитульованіших шеф-кухарів у світі, таких як Ферран Адріа, Карме Рускаледа та Серджі Арола.

У кожному районі міста є історичні кондитерські і в багатьох є лаундж або кафе, де можна спробувати продукцію, яку вони виробляють. Серед найстаріших: Ла Кольмена на вулиці Каррер Гран де Грасіа, відкрита 1835 р. на дорозі, що веде до тоді ще незалежного міста Грасіа. Згідно з Книгою рекордів Гіннеса, найстаріший ресторан у Барселоні та другий за віком ресторан в Іспанії знаходиться в Готичному кварталі, поряд з вулицею

Рамбла, Fonda Can Culleretes, заснований 1796 р. Також, велика кількість ресторанів на території міста отримали Мішленівські зірки. Користуються шаленою популярністю: Alkimia (1 зірка), Lasarte (3 зірки), Moments (2 зірки), Disfrutar (2 зірки), Enoteca Paco Perèz (2 зірки) тощо.

Особливо Барселона приваблює туристів великою кількістю визначних пам'яток, найпопулярнішими з яких є Храм Святого Сімейства, Гора Монжуїк, Парк Гуеля, Музей сучасного мистецтва (MACBA), Готичний квартал, Монастир Монсеррат, Санта-Марія-дель-Мар, Будинок Міла, Будинок-музей Гауді, Музей Пікассо, Національний музей Каталонського мистецтва, Лабіринт Орта,Парк Цитаделі тощо.

За даними Платформи статистичної інформації, знань і туристичної інформації про Барселону найпопулярнішими туристичними локаціями в 2021 р. стали [35]:

1.Храм Святого Сімейства – найвизначніша історична споруда міста, входить у топ найкращих пам'яток Іспанії. Храм внесено до всіх туристичних довідників, які підказують мандрівникам, що відвідати у Барселоні. Собор є витвором архітектора, що прославився на весь світ, на ім'я Антоніо Гауді, хоча спочатку створенням проекту займався Франсіско дель Вільяра. Нині храм щодня приймає гостей, які вирішили відвідати святиню та бути присутнім на богослужінні. На тлі будівлі дуже люблять фотографуватись мандрівники. Багато хто з них цілеспрямовано приїжджає саме сюди, щоб на власні очі оцінити чудову роботу знаменитого архітектора [29].

2.Парк Гуель – одне з найкрасивіших місць Іспанії розміщено за адресою Carrer d'Olot, 5. Спочатку цей проект замислювався як комерційний, але йому не вдалося отримати заслуженого визнання. Тому парк переоформилина місце, де будь-хто може добре відпочити від міської метушні. Під час прогулянки парком можна насолодитися цікавими поєднаннями живої природи та геніальності майстрів. Перед входом знаходяться два чудові будинки, спроектовані талановитим архітектором Гауді. На одному з них можна розглянути невелику вежу, прикрашену

хрестом. Другий будинок мало хто наважується назвати творчою роботою Гауді, тому що він відрізняється своїми великими габаритами, яких зазвичай намагався уникати майстер [28].

3.Музей науки в Барселоні (CosmoCaixa) –це головний науковий музей міста. У CosmoCaixa зібрано величезну колекцію, що представляє різні галузі науки. Основна мета музею–зацікавити науковими феноменами звичайних людей. Будівлю, спроектовану архітектором Джозепом Доменеком та Естепою, спочатку було відкрито як притулок для сліпих, але з цією метою використовувалася лише з 1970 до 1980 р. І надалі перетворено на штаб-квартиру музею науки Барселони. Однак, у 2004 р. проект було передано до рук соціальної організації Саіха, що повністю переробила будівлю, щоб уже у 2004 р. представити на суд глядачів музей, яким його можна бачити в наші дні. У ході реконструкцій розширили стару модерністську будівлю, надавши їй сучасніший вигляд за допомогою скла та сталі. У наші дні музей має власне паркування, невелику площу перед входом і новими поверхами, 6 з яких знаходяться під землею.У CosmoCaixa можна знайти низку постійних колекцій, що стосуються різних галузей науки, а також тимчасові виставки, розташовані в павільйонах цієї величезної будівлі. Основні експозиції: геологічна стіна, затоплений ліс, зал живої матерії,планетарій,дитячі кімнати, метеорологічна станція тощо.

4.Крім знакових місць і гучних пам'яток, існують також інші, неочевидні пам'ятки Барселони, що є не менш цікавими з туристичної точки зору. Одне з таких місць – акваріум Барселони, найбільший серед європейських акваріумів, загальним обсягом 6 млн. літрів, що розмістив близько 11 тисяч морських жителів, представлених 4,5 сотнями видів. Загалом тут 14 резервуарів, що розділяють морську фауну на представників різних кліматичних зон планети. Кожна секція – цеміні-зразок певної водойми: морських глибин, мілководдя, прісноводних річок і солоних озер, коралових печер та інших видів підводного світу. Головна цінність – величезний океанаріум з довгим тунелем, дном якого можна пройтися,

занурившись у морський світ. Для маленьких відвідувачів діє ціла пізнавальна зона, де можна уявити себе дослідником морських просторів [27].

5.Туристи, які ще не вигадали, що подивитися в Барселоні, можуть провести вільний час в Іспанському селі. Це місто, що належить ремісникам та майстрам. Воно прийняло вигляд величезного музею, двері якого відкрито для всіх бажаючих познайомитися з місцевою архітектурою. У музеї є різні бари, ресторани, торгові павільйони. Тут часто проводяться цікаві виставки та концерти. В Іспанському селі можна побачити копії практично всіх шедеврів архітектури, якими славиться Іспанія. Цікаво, що ця пам'ятка розташувалася в самому центрі сучасного міста. Щоб обійти все село й оглянути кожен експонат, туристам знадобиться чимало годин.

6.Зоопарк у Барселоні відкрито в 1892 р., на території Парку Цитаделі, де після Всесвітньої виставки 1888 р. залишилася вільна ділянка землі. Тварин для створення зоопарку пожертвував із приватної колекції банкір Луїс Марті Кодолар. Особливістю зоологічного саду стала відмова від утримання тварин у клітках. Огородженнями тут служать рови з водою та невеликі паркани, що значно покращило умови життя вихованців. За відгуками туристів, такий підхід зближує відвідувачів з природою, так як це дозволяє краще розглянути мешканців парку: зубрів, кенгуру-альбіносів, лемурів, дикобразів, сурикатів та ін. Загальна чисельність ссавців перевищує 2000 особин. Всю територію поділено на тематичні зони, відповідно до місць проживання цих тварин. У зоопарку є скульптури, що зображують різних тварин, у тому числі зворушливий пам'ятник бродячому псові. Його мета – нагадати людям про милосердя до бездомних тварин.

7.Район Барселони Ель Борн, знаходиться на кордоні з Готичним кварталом, Барселонетою та Побленоу. Міська історія зародилася саме тут, в Ель Борні. Доказом цього є експозиція, розміщена у виставковому комплексі Ель Борн, що слугувала осередком древнього поселення. Спочатку це був район місцевих ремісників. До сьогодні там збереглися кав'ярні та пекарні,

м'ясні лавки з віковою історією. Пізніше район стали заселяти художники, музиканти, поети та інші діячі. Сьогодні це популярне місце з безліччю кафе, дорогих ресторанів, бутиків дизайнерського одягу та першокласних взуттєвих магазинів, що мають приголомшливий успіх у гурманів і любителів моди з усіх кінців світу. Тут же розміщено одну з найкрасивіших готичних церков– Санта Марія дель Мар, знаменитий у всьому світі Музей Пікассо, унікальний музей шоколаду, Палац Каталонської музики та багато інших історичних пам'яток архітектури. Місцеві жителі переконані, що цей район Барселони вартуєтого, щобйого відвідати [39].

8.Мандрівники, які думають про те, що подивитися в Барселоні, обов'язково повинні заглянути в Каса-Батльо. Це унікальна пам'ятка архітектури, що відрізняється повною відсутністю прямих ліній. Найбільше враження справляє внутрішній дворик будівлі, що має нестандартне освітлення. Завдяки йому із заходом сонця будинок перетворюється на казкову споруду, що нагадує своїм силуетом величезного дракона.Будинок Батльо було побудовано в Кварталі Незгоди. Це місце в Барселоні має безліч незвичайних споруд, які можна назвати справжніми архітектурними шедеврами.

Таким чином, аналізуючи інформацію можна дійти висновку, що Барселона – туристичне місто з досить розвиненою інфраструктурою, де представлено широкий вибір засобів розміщення в 10 районах міста та розгалужену мережу громадського транспорту. Більше того, кожен турист може знайти заняття саме для себе, адже столиця Каталонії переповнена не лише культурними та історичними пам’ятками, а й сучасними музеями, великою кількістю міжнародних ресторанів тощо.

2.3.Аналіз сучасного стану досліджуваної туристичної дестинації

Сучасна індустрія туризму є одним з найбільш високоприбуткових сегментів міжнародної торгівлі послугами,що динамічно розвивається.

Туристичний ринок вважається досить гнучким, тому що швидкопристосовується до змін утуристичній пропозиції та попиті, але все ж таки чутливо реагує на зміни зовнішнього середовища (політичні, економічні, соціальні чинники).Іспанія протягом багатьох років посідає провідне місце серед численних туристів і прибутків від туристичної індустрії.

За даними діаграми можна прослідкувати, як змінювалась чисельність туристів протягом 2020-2021 рр. (Рис 2.2). Загальна чисельність туристів у 2020 р. становила близько 2 млн, а у 2021 р. їхня чисельність зросла майже на мільйон. На основі цих даних можна дійти висновку, що чисельність туристів постійно збільшується, що є підтвердженням позитивного розвитку туристичної індустрії, що зазнала значних втрат під впливом пандемії.

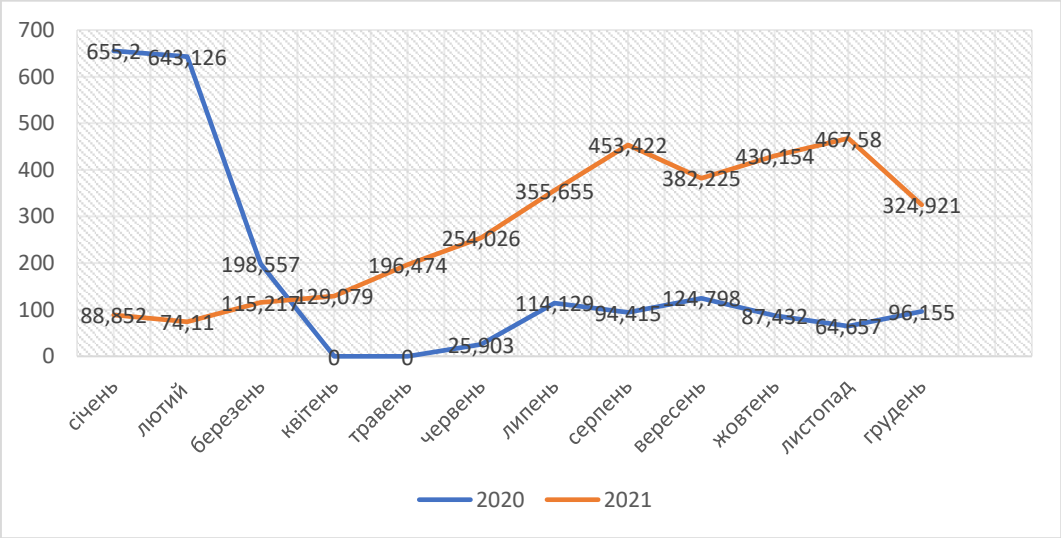

Рис. 2.2. Чисельність туристів у Барселоні за 2020-2021 рр. (побудовано за даними [35])

На основі показників на початок 2022 р., було складено профіль типового туриста в Барселоні. Це 33,7-річна людина, яка походить з інших європейських країн, відправилася в подорожще щонайменше з однією людиною та до цього уже відвідувала місто в середньому 6,8 разів. У середньому витрачає в день 368,9 євро, а це на 43,9% менше ніж у минулі

роки. Основною причиною поїздки 57,3% вказали відпочинок, бізнес становить 11,8% та 30,9% опитуваних вказали іншу причину приїзду [24].

Більше того, за даними експертів ICCA, Барселона є третьою у списку міст-лідерів з ділового туризму, поступившись двома першими місцями Відню та Парижу. Щороку країну відвідує приблизно 3 млн іноземних бізнесменів. За річний період у Барселоні відбувається понад 150 заходів ділового характеру, що приносять країні понад 5 млн євро. Діловий туризм приносить користь не лише готелям, конференц-центрам та авіакомпаніям, а й місцевому транспорту, ресторанам, магазинам та пам'яткам.

Разом з тим, діловий туризм підтримує економіку міста в нетуристичний сезон.В Європі Барселона є одним з улюблених міст для проведення будь-яких видів наукових і бізнесових заходів: конгресів, конференцій, презентацій продуктів і корпоративних поїздок. Як зазначають у консорціумі «Turisme de Barcelona», діловий туризм вже не перший рік є однимз найприбутковіших і рентабельних секторів. Цифри свідчать самі за себе: щороку місто отримує від ділового туризму дохід у 1,5 млрд. євро [30].

Найбільшими заходами, що відбуваються в Барселоні є Всесвітній конгрес мобільного зв'язку (Mobile World Congres), що проводиться у лютому, та Всесвітній конгрес-виставка «Розумне місто» (Smart City Expo World Congress), який традиційно проходить у листопаді.У кожному з них бере активну участь понад 2 тис. представників міжнародних компаній, а відвідують заходи сотні тисяч людей. Для цього місто має чудову інфраструктуру: обладнані приміщення експоцентру площею 200000 кв. м, що включають Палац Конгресів Барселони, а також новий Палац Конгресів місткістю на 3000 осіб, шедевр Олімпійських Ігор-92 Палау Сант Жорді, здатний розмістити змагання з віндсерфінгу у закритому приміщенні. І, щоб доповнити цю пропозицію, починаючи з листопада 2004 р. сучасний високотехнологічний будинок нового Центру Міжнародних Угод (Centre de Convencions Internacional de Barcelona) готовий розмістити у себе важливі конгреси за участю до 15000 осіб.Інша приваблива сторона у цій сфері – це

можливість проведення ділових зустрічей, банкетів і свят в історичних місцях, наприклад, у готичних будівлях або спорудах у стилі модерн (включаючи деякі роботи А. Гауді) [16].

Лише на найближчий час у Барселоні планується проведення великої кількості заходів, конгресів, фестивалів на різну тематику, нижче представлено деякі з них:

Таблиця 2.1

Заходи, заплановані в Барселоні на найближчий час

(побудовано за даними[16])

Дата	Назва	Тематика
06-08.05.2022	Міжнародний ярмарок«Manga Fair 2022»	Міжнародний ярмарок коміксів
14-16.06.2022	Конференція «Global ABS 2022»	інституційні фінанси та інвестиції
20-21.07.2022	Конференція «Affiliate World Europe 2022»	Партнерський маркетинг в Європі та Азії
10-12.09.2022	Міжнародна конференція «ICEF Higher Education 2022»	Набір студентів у Барселоні
15-17.11.2022	Міжнародна конференція «Smart City Expo World Congress 2022»	Розвиток міст
29-01.12.2022	Спеціалізована виставка «IBTM World 2022»	Ознайомлення з новітніми продуктами та послугами у галузі організації заходів.

За даними, які надають готелі на території Барселони можна проаналізувати національний склад туристів, які обирають місто для відпочинку або ж роботи (Рис 2.3). За національним складом значно переважають туристи з Іспанії, що є підтвердження того, що відбувається розвиток внутрішнього туризму, зумовлений пандемією.За віковим складом переважають туристи від 18 до 34 років. Більше того, чисельність чоловіків переважає на 65,2%.

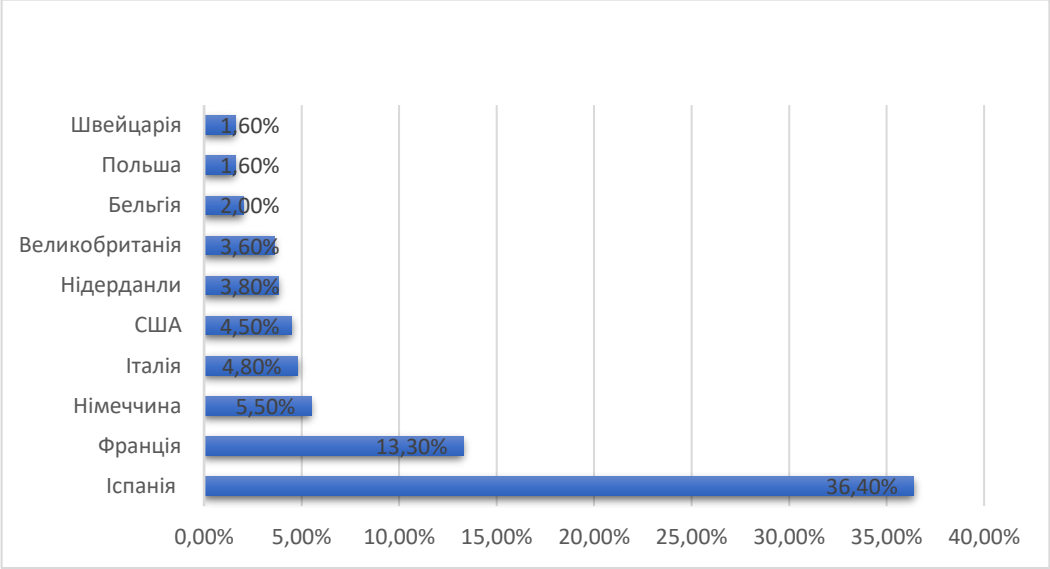

Рис. 2.3. Чисельність туристів за національним складом у відсотковому відношенні (побудовано за даними [30])

Разом з тим, столицю Каталонії відвідала велика кількість туристів з Франції та Німеччини. Причиною цьому є географічна близькість країни та карантинні обмеження, що мають значний вплив на вільне переміщення туристів в усьому світі. Середній показник проживання в готелі становить 4-5 днів. Заповненість готелів становить становить 72,7%.

Більше того, з початку пандемії розміщення в сільській місцевості стало привабливішим для потенційних туристів, про що свідчить дослідження «Аналіз присутності та оцінка в Інтернеті закладів сільського туризму в районі Барселони», проведене Управлінням з туризму Барселони. Лабораторія туризму місцевої ради проаналізувала понад 17 000 відгуків клієнтів про майже 500 об'єктів розміщення в провінції Барселона з січня 2019 р. до травня 2021 р., було виявлено, що заклади сільського туризму отримують загальний бал 9,20 з 10, який зріс до 9,26 протягом 2020 р. та 9,38 у першій половині 2021 р. Також, чітко видно, що оцінка цих закладів зростає в період пандемії, а також поточний інтерес, про що свідчить збільшення пошукових запитів з фразами «домашній сільський будинок» або

«сільський туризм», загально їх кількість зросла на 15%, протягом червня 2021 р. порівняно з тим самим місяцем 2019 р.[30].

З точки зору довіри та сприйняття безпеки здоров'я та гігієни клієнти дуже позитивно оцінили заходи проти COVID-19, що проводяться відповідальними за сільське житло. Таким чином, 9 з 10 клієнтів, вказують, що всі профілактичні заходи застосовуються. У зв'язку з цим чистота сільських закладів отримала оцінку 9,33, поступаючись лише оцінкою, отриманою за сервіс – 9,56.ВпливCOVID-19 також відчувається у профілі клієнта. Так, якщо у 2019 р. 22% відгуків було від іноземних клієнтів, то протягом 2020 та 2021 рр. відсоток знижується до 7% та 6% відповідно від загальної кількості відгуків[21].

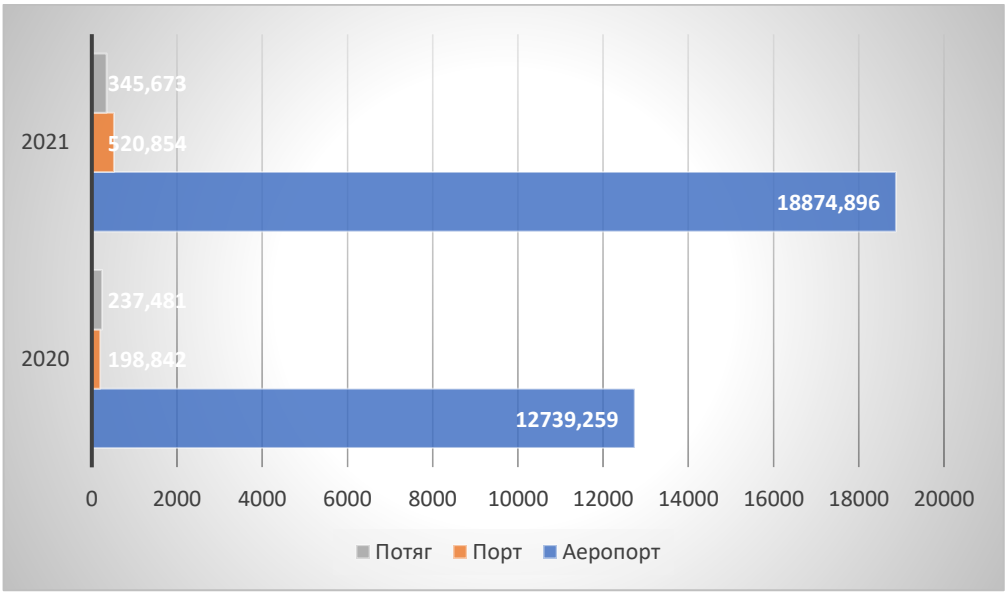

Рис. 2.4. Чисельністьтуристів за різними видами транспорту в 2020-2021 рр.. (побудовано за даними [30])

На основі даних з діаграми можна дійти висновку, що більшість туристів прибуває до Барселони саме літаком (Рис.2.4). Популярними авіакомпаніями є British Airways, Ryanair,Lufthansa, Vueling, SkyUp Airlines, Wizz Air тощо. Більшість рейсів здійснюється всередині Іспанії та до країн Європи, їх обслуговує перевізник Vueling.Для авіакомпанії Vueling Airlinesаеропорт Барселони є центральним, для Air Europa та Iberia Airlines -

одним з найважливіших вузлів. Крім пасажирських рейсів аеропорт приймає та відправляє також вантажі [23].

Більше того, чисельність туристів значно збільшилась, найбільшу різницю можна прослідкувати на прикладі порту, де чисельність пасажирів зросла майже втричі. Причиною цьому є те, що морські органи Іспанії схвалили дозвіл на прийом круїзних лайнерів через падіння рівня захворюваності на COVID-19 та збільшення кількості щеплень.

Круїзна діяльність є каталізатором туризму та економічної активності у таких великих містах,як Барселона. Порт Барселони протягом останніх років став провідним в Європі (і четвертим у світі) з перевезення круїзнихпасажирів, тому влада міста намагається повернути допандемійні показники.

Екскурсії містом обирає лише 6,7% з усіх туристів.У межах міста 46,6% туристів надають перевагу пішим прогулянкам містом, 26,8% використовують метро, 10,8% орендують машину або користуються власним транспортом, та невеликий відсоток надає перевагу місцевим автобусам, таксі та велосипедам.За даними 2021 р. швидкісним потягом Мадрид-Барселона скористались 4,3 млн пасажирів [24].

З вище наведеного випливає, що Барселона – досить розвинена туристична дестинація. Аналізуючи матеріали, можна дійти висновку, що місто розвивається, проводиться детальний аналіз туристичних потоків та створюються нові проекти, які мають позитивний вплив на столицю Каталонії.

РОЗДІЛ 3
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАРСЕЛОНИ ЯК ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ

3.1. Проблеми розвитку туризму в Барселоні на сучасному етапі

У той час, як міста намагаються завоювати популярність серед туристів, Барселона потерпала від їх надмірної чисельності. За останні 20 років, чисельність туристів,які проживають у міських готелях збільшилась втричі, і це без урахування інших форм проживання таких як кемпінг, апартаменти чи використання онлайн-платформи Airbnb. Враховуючи відносно невелике населення міста, що становить 1,6 млн людей, це чинило нестерпний тиск на місцеву спільноту й принесло лише відносну користь. З погляду зайнятості, наприклад, кількість та якість робочих місць, створених туристичним бумом, залишають бажати кращого [7, с.250].

Таким чином, у той час як у період 2008-2016 рр. чисельність відвідувачів міста збільшилась на 20%, зайнятість збільшилася лише на 0,63%. Наприкінці червня 2017 р. мерія Барселони опублікувала результати опитування місцевого населення про найсерйозніші проблеми, де більшість місцевих жителів, а саме 19%, головною проблемою міста назвала туристів.

Одним з найприбутковіших способів заробити гроші в Барселоні були спекулятивні інвестиції в нерухомість. Таким чином, інвестори придбали нерухомість у таких районах, як Ciutat Vella, La Barceloneta, Gótic, El Raval, Poblenou, Poble Sec, El Eixample, для перетворення на готелі та туристичні апартаменти, що здаються в оренду на термін менше 31 дня через онлайн-платформи, такі як Airbnb, Rentalia та Homeaway. На сьогодні в місті доступно для оренди близько 16 000 туристичних квартир, з яких лише 9 000 мають ліцензію. Більше того, якщо у 2014 р. у Готичному кварталі квадратний метр житла коштував трохи більше ніж 2500 євроза кв. м, то у другій половині 2016 р. цей показник дорівнював уже 3500євро . Зростання склало 40% лише за два роки. Ціни на оренду збільшились пропорційно. Чи

варто додавати, що прибутки населення цієї частини міста за два роки не зросли на 40%. Раптом багатьом жителям району стало дуже дорого жити у власній квартирі.У туристичних районах, до яких відносяться Готичний квартал, Санта-Катерина-і-Рібера, Борн, Барселонета та Грасія, зростання вартості житла та оренди було особливо помітним. Утім, з 2014 до 2017 р. оренда зросла майже вдвічі практично у всій Барселоні. Контракти на оренду житла в Барселоні зазвичай підписуються на три роки. Майже на всіх, у кого ці три роки закінчилися у 2016–2017 рр., чекав неприємний сюрприз: власники житла піднімали вартість на 40–50% [21].

Все це призвело до низки протестів: масового зупинення екскурсійних автобусів і написах на лобовому склі: «Туризм вбиває квартали». Кільком туристам протестувальники порізали шини автомобіля. Разом з тим, протестувальники в районі La Barceloneta протестували на пляжі з банерами, що мали надписи «Ми не хочемо, щоб туристи знаходились в наших будівлях!Це не пляжний курорт», «За відміну оренди на час відпустки», «Барселонетта не продається».

У Барселоні 2017 р. складно було пройтися популярними місцями, не натрапивши на антитуристичні графіті та плакати: «Туристи, їдьте додому!», «Туристи, ви вбиваєте наше місто!» та «Зупиніть туризм!». Один із найвідоміших написів знаходиться біля парку Гуель, що продовжують корегувати: «Якщо це сезон туристів, то чому не можна на них полювати?»(«Why call it tourist season if we can't shoot them?»),(додаток В , рис. В.1)

Прогресуюче роздратування відіграло роль і у міській політиці: у 2015 р. вибори мера виграла маловідома соціалістка Ада Колау. У передвиборчій програмі першим пунктом була обіцянка про зниження цін на житло, а другим –жорсткий контроль туризму. Іноземцю цей набір може здатися дивним і випадковим,але жителям Барселони зв'язок цих двох проблем очевидний: одна витікає з іншої, і вирішувати їх треба комплексно.

На зміну туризмофобії та овертуризму, прийшла нова проблема, що торкнулась туристичної індустрії не лише Барселони, а і всього світу. З початком епідемії COVID-19, Барселона втратила не просто 20% іноземних гостей (прямі втрати готелів, ресторанів, транспорту), місто втратило серйозну частину доходу, ој поповнювався за рахунок туристів. Головне місто Каталонії вже втратило 490 млн євро. Загально в межах країни, на продаж виставлено 557 готелів, також третина готелів закрились. Внесок туристичної галузі у ВВП Іспанії скоротився до 4-5%. Хоча в 2019 р. він становив 12% [24].

Більше того,в період з 2020 до 2021 р. глобальні компанії оголосили про звільнення тисяч працівників та закриття сотень магазинів та універмагів: H&M (1100 працівників, закриття 30 магазинів протягом 2021 р. в Іспанії), Corte Inglés (4312 працівників, закриття 3 магазинів), Mango (4700 працівників) або холдингова компанія Амансіо Ортегі, INDITEX (987 працівників, закриття 400 магазинів). До цього звільнення необхідно додати остаточне закриття тисяч сімейних торговельних точок, особливо тих, що не володіють торговими приміщеннями, де вони розташовувалися. Вважається, що в 2020 р. закрилося 12 200 магазинів і, скоріше за все, вони більше ніколи не відкриються. У сфері ресторації за перші 10 місяців пандемії виявлено 20% скорочення зайнятості без урахування персоналу, що залишився без роботи, але з соціальними виплатами.

До того ж, прослідковується чітка тенденція до зростання смертності від COVID-19. Згідно з щорічним показником, у 2020 р в Барселоні було зареєстровано 19 000 смертей, що на 31% більше, ніж у попередньому році. З цього числа 4300 було пов'язано з COVID-19. У місті також зареєстровано невелике зниження рівня народжуваності. Згідно з документами, сальдо міграції для Барселони була негативним, тобто з міста виїхало більше людей, ніж в'їхало 2020 р. [21].

Щодо охорони здоров'я, то в Барселоні зафіксовано 78 412 випадків захворювання на коронавірус, з них майже 54% – серед жінок. У документі

також показано, як розбіжності у доходах відбивалися на показниках зараження , у районах з нижчими доходами було зареєстровано вищу кількість випадків захворювання коронавірусом. Вплив пандемії на систему охорони здоров'я можна побачити і в таких даних: у 2020 р. було проведено понад 10 млн медичних консультацій, включаючи як очні візити, так і телефонні огляди.

Економічні наслідки пандемії призвели до того, що чисельність безробітних у Барселоні зросла до 93 842 осіб, що на 36% більше, ніж у грудні 2019 р. Згідно зі звітом, найбільше від зростання безробіття постраждали райони з низьким доходом. При цьому кількість контрактів, підписаних 2020 р., скоротилася на 54%. Валовий внутрішній продукт (ВВП) Барселони також знизився на 11,6%, порушивши багаторічну тенденцію зростання. Річні витрати домогосподарств, що залишалися стабільними протягом двох років, у 2020 р. впали з 35 000 до 30 000 євро, тобто на 14%. Унаслідок економічної кризи допомоги потребувало більше людей: соціальні служби надали підтримку рекордним 88 500 жителям. Більшість цієї допомоги було надано в найбідніших районах міста [21].

Пандемія також сильно вдарила у туристичний сектор каталонської столиці: чисельність відвідувачів скоротилася на 77%. Поїздки у громадському транспорті скоротилися на 47%, а мережа міських велосипедних доріжок поширилася. У сфері освіти чисельність учнів, під час третьої пандемічної хвилі у першій чверті 2020-2021 навчального року досягла 18 000 осіб.

Стосовно культури вплив пандемії був не меншим: кількість відвідувань бібліотек скоротилася на 63%, видача фізичних книг скоротилася наполовину (віртуальні видачі книг - майже вчетверо), чисельність відвідувачів музеїв впала на 76%, а кіноглядачів –на 74%. У виконавському мистецтві активність скоротилася вдвічі, а три основні зали –оперний театр Барселони, Gran Teatre del Liceu, Auditori de Barcelona та концертна зала Palau de la Música прийняли на 82% менше глядачів, ніж у 2019 р. [26].

У міру того, як падала громадська активність, падала злочинність. Згідно з документом, каталонська поліція Mossos d'Esquadra повідомила про випадки злочинних дій на 42% менше, при цьому кількість дрібних крадіжок і насильницьких пограбувань скоротилася на 42% та 37% відповідно. Тим часом, пожежники виконали на 11% менше втручань, але подвоїли свої операції з установами.

Нарешті, з 13.03.22 до 19.03.22 р. бронювання готелів у Барселоні в середньому складало 86,0% порівняно з піковим показником, що припав на лютий 2022 р. Ці рівні були нижчими, ніж попереднього тижня. У регіоні Барселони замовлення було здійснено за 26 днів до прибуття і склали 80,4% порівняно з піком, що був (лютий 2022 р.) вищим, ніж попереднього тижня, на рівні 62,3%. Щодо їх походження, міжнародні замовлення перевищували внутрішні як у Барселоні (70,0%), так і в районі Барселони (54,5%).

Зміст вищевикладеного зводиться до того, що Барселона – як і будь-яке місто має низку проблем, що гальмують розвиток туристичної індустрії, але місцева влада добре аналізує кожну з них і чинить все можливе для їх вирішення.

3.2.Стратегічні напрями розвитку столиці Каталонії як туристичної дестинації

На сьогодні, все ж таки важко складати прогнози щодо перспектив розвитку, адже туристична індустрія зазнала значних втрат під впливом пандемії. Уряд країни не дає чітких прогнозів, але все ж таки вони більш позитивні. Разом з тим, більш популярними стали природоохоронні території, парки, заповідники тощо.

Переглядаючи статистичні прогнози, можна дійти висновку, що прогнозується збільшення туристів не тільки у Барселоні та Іспанії а й у інших містах і країнахсвіту, все це зумовлено зменшенням впливу пандемії. Очікується, що у червні 2022 р.пропускна спроможність досягне 7%

порівняно з аналогічним періодом 2019 р. Проте варто нагадати, що авіакомпанії продовжують коригувати свої розклади рейсів щотижня. В Іспанії пропускна спроможність склала 16,4% порівняно з тим самим періодом 2019 р. В аеропорту Барселони нині діють 143 маршрути, 27 з яких міжконтинентальні.

На сьогодні протягом тижня, в середньому 10 круїзних лайнерів відправляються або зупиняються в порту Барселони. У квітні 2022 р. в місті запрацювало близько 81 круїзів, що є передумовою початку пікового сезону. Більше того, прогнозується що у травні та жовтні 2022 р. буде зареєстровано максимальну кількість суден [26].

До кінця лютого 2022 р. в Барселоні відновили роботу 322 готелі і 63 532 ліжко-місць. Щодо культурної пропозиції, то 95,5% із 89 перевірених об'єктів культури в Барселоні працюють у звичайному режимі. На сьогодні затверджено проведення 161 конгресів на найближчі роки. Тим часом до 2027 р. відкрито близько 100 заявок. За останній період кількість пошукових запитів Google з Іспанії по місту Барселона трохи збільшилася, а за пунктом призначення Барселона – зменшилася. Більшість пошукових запитів по обох географічних областях продовжували надходити з Каталонії. З 03.09.21 до 15.03.22 пошуки авіаквитків і готелів у Барселоні посіли найвищі позиції в Іспанії, Франції, Італії, Нідерландах, Німеччині та Великобританії. Напрямок Барселона посів 9-е місце з пошуку житла та 6-е місце з пошуку авіаквитків у рейтингу міжнародних напрямків у світі.Згідно з опитуванням, проведеним Лабораторією туризму та Ради провінції Барселони щодо намірів жителів Каталонії подорожувати восени 2022 р., 28,6% планують здійснити поїздку цієї осені, особливо це стосується осіб віком від 30 до 44 років (32,8%) та від 16 до 29 років (28,9%). З тих, хто хоче подорожувати, 25,5% залишаться в Каталонії, 32,7% – подорожуватимуть у межах Іспанії та 35,8% – за кордоном [26].

З моменту закриття кордонів економіка країни опинилася у надзвичайному стані, втрати туристичного сектору становлять мільярди євро,

тому влада міста чинить все можливе, щоб врегулювати цю ситуацію. Для прикладу, Національне туристичне агентство Іспанії Turespaña, в процесі запуску нової амбіційної маркетингової компанії «Безпечна подорож» (TravelSafe). Загальна сума виділених коштів на програму сягає близько 2 млн євро.

Також, запустили стратегію перетворення постпандемійного туризму таким чином, щоб він задовольняв як мешканців, так і гостей. При прогресивному мері Аде Колау в січні Барселона оголосила про план, що фактично заборонить домовласникам здавати в оренду окремі кімнати туристам на таких платформах, як Airbnb, що зробить і так жорсткий контроль міста над розміщенням туристів одним з найсуворіших у світі. Прагнучи оживити центральні райони та скоротити туристичний потік, у квітні 2022 р. місто оголосило про план на 21 млн доларів на купівлю порожніх комерційних площ і заповнення їх підприємствами, що обслуговують місцевих жителів. «У нас була перерва від туристів на рік, щоб подумати про те, як ми хочемо з ними вчинити», – говорить Ксав'є Марсе, радник мера Барселони з туризму та творчої індустрії [39].

Більше того, управління з туризму запустило рекламну кампанію «Барселона як ніколи раніше», рекламуючи чистіші та спокійніші вулиці. Влада заявляє, що ця реклама, яка працює англійською та кастильською іспанською мовами, націлена на «високоякісних» туристів, які приїжджають з метою участі у місцевому способі життя, а також спонукає місцевих жителів відвідувати райони та пам'ятки, зазвичай переповнені туристами.

Місцеві жителі скептично ставляться до того, що плани міста можуть допомогти їм зберегти новопридбане право власності на місто. Але Марсе наполягає на тому, що Барселона може стати кращою для мешканців та одночасно прийняти туристів: «Я не можу зводити стіни навколо міста. Я не можу перемістити Саграда Фамілія. Але є багато речей, які можу зробити»[39].

Головна мета влади – знизити тиск у центрі міста. Туристичні автобуси їдуть новим маршрутом, програма «Check Barcelona» попередить відвідувачів про вже обрані пам'ятки, комплекси та паркування.

До того ж,введено в експлуатацію чотири нові лінії автобусного парку: три в природному парку та біосферному заповіднику Монтсені та ще одна в природному парку Сант-Льоренс-дель-Мунт-і-л'Обак. Чотири нові лінії є доповненням до двох існуючих у Монтсені та однієї в Сант-Льоренсі, загалом сім ліній автобусного парку будуть пропонуватися туристам та місцевим жителям. Головною метою є збільшення чисельності відвідувачів у парках і заповідниках та зменшення чисельності відвідувачів на власному транспорті, що негативно впливає на довкілля.Місцева влада пропонує просту систему за якоюпридбані квитки є дійсними протягом усього дня і дозволяють туристам входити та виходити з автобуса стільки разів, скільки забажає користувач, а також квитки, інтегровані в систему оплати проїзду в банкоматі Барселони та дозволяють пересідати на потяги, автобуси, тому що лінії зупиняються на станціях Renfe та FGC, що дозволяє більшому числу відвідувачів дістатися з дому на громадському транспорті [25].

Більше того, започатковують новий проект «Vies Blaves Barcelona», спрямований на відновлення та покращення природної та культурної спадщини навколо найважливішого річкового парку в провінції Барселона. Планують створити та адаптувати зручні маршрути для велосипедних і піших прогулянок біля річок Льобрегат, Анойя та Карденер.

«Vies Blaves Barcelona» протягнеться на 300 км, пройде через 59 муніципалітетів у 7 округах (Альт-Пенедес, Анойя, Бажеш, Баш-Льобрегат, Бергеда, Мойанес та Барселонес) та поєднає майже 5 млн людей. Вони пройдуть через 3 природні парки, 13 природних територій, що охороняються, і 8 туристичних зон. Траси матимуть мінімальну ширину 3 м і пологий ухил з ділянками, пристосованими для інвалідних візків та розділеними для пішоходів і велосипедистів. У них також будуть активні системи безпеки,

вивіски, інформація та екологічна освіта. Глобальні інвестиції в проектстановитимуть 54 млн євро [25].

Планується, що проект:

- буде створювати добробут і робочі місця у місцевій економіці за рахунок просування сталого місцевого туризму та дій щодо підтримки туристичних потоків;
- сприятиме перерозподілу багатств у провінції;
- покращить здоров'я громадян;
- забезпечить універсальний доступ до безпечних, зелених громадських місць;
- гарантуватиме доступ людей з обмеженою рухливістю у міських районах та поблизу туристичних дестинацій;
- маршрути здорового відпочинку стануть осередком для постійних занять спортом і для міжміських поїздок пішки та велосипедом.

Також, створено сайт «Барселона – це набагато більше», який спрямовано на заохочення туристів та місцевого населення відвідувати не лише популярні загальновідомі туристичні локації. Сайт поділено на категорії, наприклад, винний туризм, гастрономія, природа, сімейний відпочинок, спорт. Веб-сайт доступний шістьма мовами, оновлюється щодня та пропонує туристичні ресурси 311 муніципалітетам провінції.

Разом з тим, Diputació de Barcelona та Turisme de Barcelona започаткувано нову програму, спрямовану на відновлення ділового туризму, що зазнав значних втрат під впливом пандемії.Кампанію під девізом «Барселона, місце для зустрічей» можна побачити в соціальних мережах і цифрових каналах, вона складається з чотирихвилинного основного відео під музику «Stay Homas». Місія цієї програми полягає в тому, щоб просувати місто та райони Барселони як місце проведення конгресів, конференцій та заохочувальних поїздок, а також надавати безкоштовні та нейтральні консультації спеціалістам, зацікавленим в організації своїх зустрічей. У програмі беруть участь понад 400 асоційованих компаній та широка мережа

місцевих і регіональних громадських діячів, що координуються Diputación de Barcelona. Також, варто зазначити, що вже на території міста пройшли такі масштабні туристичні події, як IBTM World, Fiture, B-travelShowтощо. Міська рада Барселони та Turisme de Barcelona створювали стенди, щоб розповісти про туристичну пропозицію округів і міста. Для прикладу, на виставці B-Travel було створено стенд площею 255 кв. м, де було представлено пропозиції туристичних брендів Costa Barcelona, Paisatges Barcelona та Pirineus Barcelona [24].

Таким чином, можна дійти висновку, що хочатуристична індустрія Барселони й зазнала значних втрат підчас пандемії, але все ж таки має потенціал для розвитку. Країна та місто проводять правильну політику щодо розвитку туристичної індустрії, адже враховують побажання місцевого населення, тому після криз і падінь розпочнеться стрімке піднесення. Разом з тим, місцева влада створює та розвиває нові проекти, значно екологічніші та корисніші для здоров'я місцевого населення та туристів.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі охарактеризовано Барселону, як туристичну дестинацію, зокрема процес її становлення на сучасному етапі, перспективні напрями розвитку.

Визначено, що не існує чітко сформульованого визначення «туристична дестинація», але всі вони мають схожі риси. Уперше, в науковій літературі це визначення використав Нейл Лейпер, що в подальшому стало основою для визначення, сформульованого Всесвітньою туристичною організацією. Більше того, визначення цього поняття можна знайти в Законі України «Про туризм», Оксфордському словнику та ін. Також, існують критерії для туристичних дестинацій, що детально сформулювано Глобальною Радою зі стійкості туризму. Окрім того, існує значна кількість підходів для визначення типів туристичних дестинацій за різними ознаками.

Визнано, що Барселона – достатньо популярний напрям для дослідження, тому багато авторів обирає саме столицю Каталонії, як основу для своїх наукових пошуків. Детально проаналізовано вплив пандемії на місто, фінансові показники, готельну індустрію, круїзний туризм, діяльність місцевої влади та туристичних організацій.

Досліджено процес формування Барселони, як туристичної дестинації. Виділено ключові події, які мали найбільший вплив, а самеВсесвітні туристичні виставки у 1888 та 1929 рр., Олімпійські ігри у 1992 р., відзначено внесок туристичних організацій, таких як CAFT таSAF, що спрямовували свою діяльність на розвиток міста.

Охарактеризовано туристичні ресурси міста, а саме найпопулярніші історико-культурні пам’ятки міжнародного значення. Місто пропонує широкий вибір засобів розміщення, зокрема традиційні готелі, хостели, пансіони, каса рурал, парадори тощо. Більше того, місто має досить розвинену інфраструктуру. Представлено всі можливі види громадського транспорту, а саме: метро, трамваї, автобуси, залізничний та морський

транспорт, канатні дороги та фунікулери, великий таксопарк та авіасполучення.

Проаналізованосучасний стан досліджуваної туристичної дестинації за яким можливо дійти висновку, що місцева влада детально аналізує профіль туриста та на основі цього створює нові проекти для зростання чисельності туристів.

Визначено, що до початку пандемії головними проблемами міста на сучасному етапі було безробіття та овертуризм, що стало причиною для численних виступів місцевого населення. З початком пандемії всі інші проблеми відійшли на другий план, адже взагалі зупинився потік туристів і не відомо коли Барселона поверне свою популярність та минулі прибутки.

Окреслено стратегічні напрями розвитку столиці Каталонії як туристичної дестинації, за якими місцева влада хоче перетворити туризм на менш масовий та більш якісний та який буде приносити більше користі місцевим жителям. Разом з тим, створюється численна кількість проектів спрямованих на розвиток більше екологічних напрямків, за якими планується збільшення інтересу до відвідування національних парків, заповідників та просто відпочинку на свіжому повітрі.

РЕЗЮМЕ

Латюк Альона Петрівна

БАРСЕЛОНА ЯК ТУРИСТИЧНА ДЕСТИНАЦІЯ ІСПАНІЇ

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню Барселони, як туристичної дестинації Іспанії. Мета роботи –всебічне дослідження провідної туристичної дестинації Барселони. Завдання роботи: висвітлити теоретико-методологічні засади дослідження; визначити сутність та типологію туристичних дестинацій; розкрити ступінь наукового дослідження теми; дослідити процес формування туристичної дестинації Барселони; охарактеризувати туристичні ресурси столиці Каталонії; проаналізувати сучасний стан досліджуваної туристичної дестинації; визначити проблеми розвитку туризму в Барселоні на сучасному етапі; окреслити стратегічні напрями розвитку столиці Каталонії як туристичної дестинації.Об'єктом дослідження є Барселона, як туристична дестинація, а предметом - процес становлення та розвитку Барселони, як туристичної дестинації.У ході виконання кваліфікаційної роботи були використані методи аналізу та синтезу, обробки статистичних даних, порівняння та метод класифікації.

В кваліфікаційній роботі розкрита Барселона, як туристична дестинації, її сучасний стан та перспективи розвитку, дана характеристика туристичних ресурсів міста, проведений аналіз сучасного стану досліджуваної території. В роботі охарактеризовані проблеми розвитку туризму, зроблено висновки щодо масштабності впливу коронавірусу на розвиток столиці Каталонії.

Ключові слова: туризм, коронавірус, туристичні дистанації, Барселона, туристичні ресурси.

RESUME

Latiuk Alona Petrivna

Qualification work is devoted to the study of Barcelona as a tourist destination in Spain. The paper aim is a comprehensive study of the leading tourist destination of Barcelona. The main tasks of the paper are the following: to highlight the theoretical and methodological principles of the study; determine the nature and typology of tourist destinations; to reveal the degree of scientific research of the topic; explore the process of forming a tourist destination in Barcelona; describe the tourist resources of the capital of Catalonia; to analyze the current state of the studied tourist destination; identify problems of tourism development in Barcelona at the present stage; outline the strategic directions of development of the capital of Catalonia as a tourist destination.The object of research is Barcelona as a tourist destination, and the subject is the process of formation and development of Barcelona as a tourist destination.In qualification work, the following methods

were used:analysis and synthesis, statistical data processing, comparison and classification method.

Qualification work reveals Barcelona as a tourist destination, its current state and prospects for development, gives a description of the tourist resources of the city, analyzed the current state of the study area. The paper describes the problems of tourism development, draws conclusions about the scale of the impact of coronavirus on the development of the Catalan capital.

Key words: tourism, coronavirus, tourist distances, Barcelona, tourist resources.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Arias-Sans A., Russo A.P. The right to Gaudí: What can we learn from the communing of Park Güell, Barcelona. New York: Routledge, 2017. 17p.
2. ArturoA. Dynamics of protest and participation in the governance of tourism in Barcelona: a strategic action field perspective. *Journal of Sustainable Tourism*. 2020.Vol. 28, No. 12. P. 1–20.
3. Crompton J. L. Economic impact analysis of sport facilities and events: Eleven sources of misapplication. *Journal of Sport Management*. 1995. Vol.9, P. 14–35 p.
4. Fligstein N., McAdam D. Toward a general theory of strategic action fields. *Sociological Theory*. 2011.Vol. 29, No. 1. P. 1–26.
5. Garay L.G., Canoves J., Prat. M. Barcelona, a leader destination in cruise passenger tourism: keys, impacts and facts. *International Journal of Tourism Sciences*. 2014. Vol. 14, No.1. P. 23–49.
6. Goodwin H. The Challenge of Overtourism. Responsible Tourism.*Partnership Working Paper 4*. 2017.P. 1–19. URL: http://surl.li/cadje (Last accessed: 12.03.2022).
7. Greg Richards. Cultural Tourism Group Expert Meeting on Alternative and Creative Tourism. Barcelona: ATLAS, 2013. 32 p.
8. Hughes N. Tourists go home: Anti-tourism industry protest in Barcelona. *Social Movement Studies*.2018. Vol. 17, No.4. P.1–477.
9. Martins M. Tourism Planning and Tourismphobia: An Analysis of the Strategic Tourism Plan of Barcelona 2010-2015. *Journal of Tourism, Heritage & Services Marketing*. 2018. Vol. 4, No.1. P. 3–7.
10. Roca A.J. El Museu d'Història de Barcelona, portal de la ciutat.*Hermes.* 2009. Vol. 2. P. 98–105.

11. RussoA. P., Scarnato. A. Barcelona in common: a new urban regime for the 21st-century tourist city. *Journal of Urban Affairs.* 2018. Vol. 40, No. 4 P. 455–274.
12. Smith A. Conceptualizing city image change: The re-imaging of Barcelona. *Tourism Geographies*. 2005. Vol. 7, No. 4. P. 398–423.
13. Weaver D., Lawton L. Tourism Management. Brisbane: John Willey & Sons Australia, 2010. 490 p.
14. Всесвітня туристична організація. URL: http://www2.unwto.org (дата звернення:12.04.2022).
15. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 224 с.
16. Інтернет-портал з подіями в сфері ділового туризму. URL: https://worldexpo.pro/ (дата звернення 24.04.2022).
17. Корж Н.В., Басюк Д.І. Управління туристичними дестинаціями. Вінниця, 2017. 322 с.
18. Критерії для туристичних дестинацій сформовані Глобальною Радою зі стійкості туризму.URL: https://www.gstcouncil.org/ (дата звернення:12.04.2022).
19. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Ганич Н. М. Міжнародний туризм і сфера послуг. Київ: Знання, 2008. 661 с.
20. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
21. Національний інститут статистики. Вплив пандемії.URL: https://www.ine.es/covid/covid_sociodemo.htm (дата звернення: 01.05.2022).
22. Оксфордський словник. URL: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/ (дата звернення: 24.03.2022).
23. Офіційний сайт Консорціуму Turisme de Barcelona. URL:https://professional.barcelonaturisme.com/en (дата звернення: 24.04.2022).

24. Офіційний сайт Міської ради Барселони. URL: https://www.barcelona.cat/ca/ (дата звернення 25.04.2022).
25. Офіційний сайт Муніпаліцитету Барселони.URL: https://www.diba.cat/dturisme/informes-estadistics (дата звернення:12.03.2022).
26. Офіційний сайт океанаріуму Барселони.URL: https://www.aquariumbcn(дата звернення: 29.04.2022).
27. Офіційний сайт Парку Гоеля. URL: https://www.parkguell (дата звернення: 30.04.2022).
28. Офіційний сайт Святого Сімейства.URL: http://www.sagradafamilia (дата звернення: 24.04.2022).
29. Офіційний сайт аеропорту Ель Прат. URL: https://www.aena.es/es/josep-tarradellas-barcelona-el-prat.html (дата звернення: 24.03.2022).
30. Платформа статистичної інформації, знань і туристичної інформації про Барселону. URL: https://www.observatoriturisme.barcelona/ (дата звернення:12.04.2022).
31. Про туризм : Закон України від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80 (дата звернення:30.04.2022).
32. Словник Вебстера. https://www.merriam-webster.com/ (дата звернення:12.03.2022).
33. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М.Гоголя, 2010. 336 с.
34. Сокол Т. Г. Організація обслуговування в готелях і туристичних комплексах: підручник. Київ: Альтерпрес, 2012. 446с.
35. Статистичний інститут Каталонії. URL: https://www.idescat.cat/tema/turis?lang=en (дата звернення:12.03.2022).

36. Статистичні дані про туризм в Барселоні. URL: https://es.statista.com/temas/4059/el-turismo-en-barcelona/ (дата звернення:12.04.2022).
37. Ткаченко Т.І., Туник О.М. Смарт-місто: інноваційна туристична дестинація.*Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети*: матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції. (м. Харків, 20.11.2015 р.). Харків: ХНУ, 2015. С. 248–250.
38. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. Київ: КНТЕУ, 2006. 537 с.
39. Туризм в Іспанії. URL: https://www.spain.info/en/ (дата звернення:12.03.2022).
40. Чорненька Н. В. Організація туристичної діяльності: навч. посібник. Київ: Атіка, 2006. 264 с.

ДОДАТКИ

Додаток А. Картографічні дані Барселони

Рис. А.1. Райони Барселони

Рис. А.2. Карта наземного транспорту Барселони

Додаток Б. Нові об’єкти збудовані XIX – XX ст.

Парк Цитаделі

Палац Образотворчих мистецтв

Пам’ятник Колумбу

Критийринок Mercat del Born

Рис.Б.1. Об’єкти збудовані завдяки Всесвітній виставці 1888 р.

Аеропорт El Prat

Port Olimpic

Хмарочос MARFRE

Набережна Barceloneta

Рис.Б.2. Об’єкти збудовані завдяки Олімпійським іграм 1992 р.

Додаток.В.Антитуристичні мітинги

Рис.В.1. Мітинги проти масового туризму.